

GESTIUNEA ȘI AUDITUL SISTEMELOR ELECTRONICE PRIVIND TRANSFERUL DE RESURSE BĂNEȘTI

Dr., conf.univ., Ada ȘTAHOVSCHI

*Academia de Studii Economice a Moldovei,
str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni 61, Republica Moldova, Chișinău,
Tel.: +373 22 402 736, web site: www.ase.md*

Abstract

International cooperation, population's mobility and the insurance of the activity of international economical agents brought to light the need to pass the information on international level. Due to the implementation of electronic technologies all the operations step by step become computerized and the banks just need to buy these Software programmes for to create the infrastructure, and to train the personnel after that the electronic systems would be introduced in the majority of services and bank's products.

The electronic payment system is growing very fast. Development takes place in both quantitative and qualitative directions. In quantitative direction - there is a constant increase in the number of cardholders, ATMs and business cards that accept cards. Technologically - new, more performance-performing cards, more commodities of the range of services provided, are changing the technologies for their issuance.

When making money transfers, an important role is played by the internal audit and internal control over the correctness and legality of these transactions.

Key words: *administration, bank audit, bank transfer, electronic payments*

JEL CLASSIFICATION: M10

Introducere

Cooperarea internațională, mobilitatea populației și asigurarea activității agenților economici internaționali au scos în evidență necesitatea transmiterii informațiilor la nivel internațional. Datorită implementării tehnologiilor electronice toate operațiunile pas cu pas devin computerizate și băncile trebuie doar să achiziționeze aceste programe software pentru a crea infrastructura și a instrui personalul după care sistemele electronice vor fi introduse în majoritatea serviciilor și produse ale băncii.

Actualmente orice banca din întreaga lume îndeplinește trei funcții de bază: acumularea mijloacelor bănești, transferarea acestora și creditarea. Acumularea mijloacelor bănești pentru banca de la sine este o activitate care implică cheltuieli, la transferarea acestora se poate de obținut venituri în volum mai mare. Cu ajutorul unui sistem de plată electronic este destul de posibil de a oferi servicii bancare, care în condițiile actuale ar oferi un flux de venituri suplimentare și sigure, concomitent îmbinând toate 3 funcții bancare: acumularea mijloacelor bănești de la un număr considerabil de clienți prin metode puțin costisitoare, mișcarea fondurilor după schema cont bancar – client – comerciant – cont bancar, și creditarea agenților economici și punctelor comerciale fiind membru al circuitului respectiv. Aceasta reprezintă una din puținele mijloace sau căi de a obține venituri.

La etapa actuală societatea contemporană se ciocnește tot mai des cu decontări electronice, și respectiv instrumentele de plată moderne încep să înlocuiască tot mai des predecesorii săi. Instrumentele de plată care se folosesc deloc nu sunt ideale, și deaceia are loc perfecționarea continuă a acestora, adică aceste instrumente sunt înlocuite cu altele mai comode, sigure, plus la aceasta în viața noastră a apărut internetul cu principiile specifice de comunicare, bussines și evident sisteme de plată.

La nivelul actual de dezvoltare tehnico științifică, informatizare a diferitor sectoare ale economiei au apărut și multe alte posibilități tehnice de efectuare a decontărilor fără participarea numerarului. Băncile comerciale respectiv sunt impuse să meargă în pas cu inovațiile moderne și astfel să presteze servicii clienților legate de transferuri electronice.

Forme și proceduri de plăți electronice

La mijlocul secolului XX începe să apară primele sisteme automatizate de plăți electronice *bazate pe folosirea cardurilor bancare speciale*. Actualmente acest instrument de plată este folosit pe larg și este greu de găsit o sferă care nu s-ar folosi de el. Numeroase magazine, hoteluri, restaurante din majoritatea țărilor sunt gata să deservească clienții folosind această metodă de plată. Astăzi în republica Moldova deja este acumulată experiența din domeniul emiterii cardurilor bancare străine prin licențierea de către diferite asociații financiare mari.

Sistemul de plăți electronice se dezvoltă foarte rapid. Dezvoltarea are loc în direcție atât cantitativ, cât și calitativ. În direcție cantitativă – permanent se mărește numărul deținătorilor de carduri, ATM-urilor și al punctelor comerciale ce acceptă spre plată carduri. În plan tehnologic – apar carduri noi, mai performante după caracteristici, mai comode după spectrul de servicii acordate, se modifică tehnologiile de emisie a acestora.

Fiecare țară are sistemul său propriu de decontări, de emisie, de utilizare și autorizare a cardurilor. Însă aproximativ în toate țările europene numărul cardurilor crește rapid, iar sistemele de decontare se complică nu numai în ceea ce privește elaborarea programelor, dar și în privința întregii infrastructuri de prelucrare a tranzacțiilor și tehnologiei corespunzătoare.

Cardul bancar reprezintă un instrument de plată modern și accesibil publicului larg, care tot mai mult concurează cu ceea ce noi numim bani. Mecanismul de funcționare a unui sistem electronic de plată este bazat pe folosirea cardului bancar și include în sine operații efectuate prin intermediu bancomatelor, terminalelor amplasate în puncte comerciale, sisteme electronice bancare de deservire a clienților la domiciliu și în oficiu.

Actualmente peste 200 de state din lume folosesc carduri bancare în sistemul de plăți electronice, ceea ce permite de a face concluzia că cardurile sunt elementul primordial în așa numita "revoluție tehnologico-informațională" în cadrul sistemului bancar.

În practica bancară internațională operațiunile cu carduri totuși sunt o sursă suplimentară de venituri. Multe bănci dorind să de amploare acestei sfere de activitate, deseori nu realizează faptul că se implică în operațiuni foarte riscante. Utilizarea cardurilor bancare influențează esențial asupra dezvoltării circuitului monetar și concomitent se micșorează posibilitatea stagnării din cadrul circuitului. Tot aici putem menționa și alte momente pozitive: mărirea rulajelor și a veniturilor, crearea unei imagini pozitive a băncii și a punctelor comerciale, existența garanțiilor al sistemului de plăți etc.

Actualmente se utilizează mai des următoarele forme și proceduri de plăți electronice (figura 1).

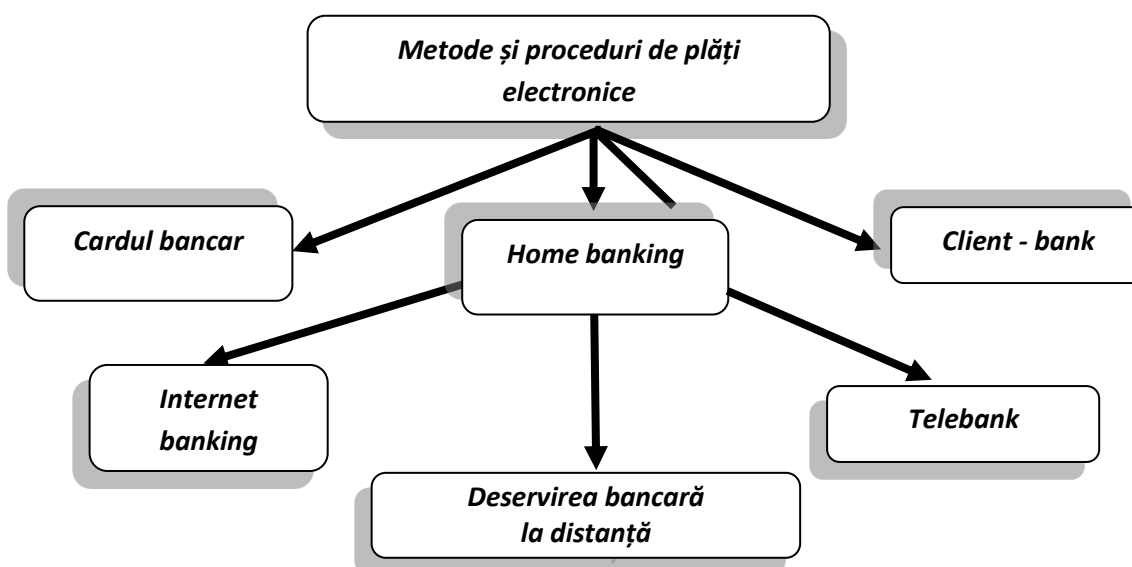

Figura 1. Metode și proceduri de plăți electronice
Sursa: Elaborat de autor

Utilizarea metodelor moderne de plată, în special cele cu carduri, permite băncilor esențial să-și micșoreze timpul pentru efectuarea operațiunilor, necesar pentru producerea cardurilor bancare, de a economisi timpul necesar de lucru al personalului și de evidență contabilă. Volumul de lucru privind efectuarea calculelor și a plăților are loc în regim automat, cu o viteză și siguranță mare și cu un nivel minim de cheltuieli. Mai mult ca atât folosirea instrumentelor moderne de plată influențează psihologia clientului atribuindu-i o gândire "computerizată", apar aptitudini de lucru cu tehnică, astfel permițând să gestioneze mai bine cheltuielile proprii pe viitor.

Sistemul de plată electronic privind transferul de resurse bănești reprezintă totalitatea metodelor și procedeele de realizare a relațiilor dintre subiecții din cadrul sistemului, care dă posibilitatea de a folosi instrumentele standartizate ca mijloc de plată.

Un sistem de plată este bazat pe anumite reguli și principii generale de folosire a cardurilor și de realizare a decontărilor reciproce. Aceste reguli se răsfrâng atât asupra aspectelor tehnice: date, proceduri, autorizări și tehnică; cât și asupra aspectelor financiare: reglarea soldurilor ale părților, metode și reguli de evidență contabilă.

Dezvoltarea destul de rapidă a bussinesului cu carduri poate fi explicată prin următorii factori:

- În primul rând, banca deservind carduri bancare internaționale atrage clientelă de elită
- În al doilea rând, deservind un cerc concret de utilizatori banca este nevoită să întrețină legături cu băncile din exteriorul țării, să efectueze decontări conform standartelor internaționale, cu scopul integrării în sistemul bancar internațional. Însă pentru a deveni partener al unei bănci străine este nevoie ca banca autohtonă să fie destul de dezvoltată, inclusiv în sfera tehnologiilor informaționale.

O direcție importantă în deservirea deținătorilor de carduri bancare este oferirea serviciilor electronice în punctele comerciale. Sistemul de plată privind transferul de resurse bănești presupune transferarea mijloacelor din contul cumpărătorului în contul vânzătorului, în momentul efectuării plății, sau în cazul cu plata amânată.

Una din formele clasice ale serviciilor electronice bancare este **deservirea bancară la distanță**, care nu presupune utilizarea cardului, deoarece poate fi înlocuită cu alte instrumente tehnice. Pentru o deservire calitativă este necesar de a implementa soluții bazate pe utilizarea cardurilor în tehnologia deservirii la distanță. Este mult mai avantajos pentru client situația când datorită sistemelor de tip „client – bancă” el poate rapid fiind la oficiu să întocmească diferite ordine de plată, iar beneficiarul să primească fondurile respective în termeni minimali. Numai prin implimentarea astfel de sisteme electronice banca poate să asigure nivelul respectiv al deservirii clienților.

O altă metodă este sistemul „**Home banking**”, care reprezintă un sistem de deservire a clienților la domiciliu. Prestarea serviciilor bancare la domiciliu prezintă o formă de servicii acordate clienților bazată pe utilizarea tehnicii electronice. În astfel de cazuri operațiunile pot fi efectuate șapte zile pe săptămână non-stop. Înainte de începerea operației deținătorul contului folosește „cheia” în formă de cod pentru ca conectarea să fie autorizată.

Sistemul „**client – bancă**” posedă un nivel de protecție foarte înalt și asigură veridicitatea și confidențialitatea informației transmise în bancă. Implimentând acest tip de sisteme banca consultă clienți privind întrebări despre tehnica de calcul necesară, mai mult ca atât banca garantează deservirea tehnică, instalarea sistemului, instruirea personalului, modernizarea în cazul versiunilor noi consultații și recomandații. În cazul când clientul este persoană fizică factorul important care frânează momentul de a deveni membru al cercului de utilizatori este plata pentru utilizarea serviciilor. Din punct de vedere a agenților economice cel mai mare avantaj al acestor servicii bancare este posibilitatea de a primi informații în orice timp de rînd cu utilizarea altor posibilități.

Pentru bancă este destul de greu de a evalua eficiența acestor sisteme în primul rînd din motivul micșorării cheltuielilor pentru întreținere, cadre, lucru cu documente, în al doilea rînd din cauza pierderilor rezultate din transferul fondurilor clienților de pe conturi fără dobîndă pe conturi

cu dobândă. O analiză esențială deasemenea necesită și concurența din partea altor bănci sau organizații financiar creditare care deasemenea prestează servicii bancare la domiciliu și în oficiu.

Deservirea clienților băncii la domiciliu utilizând posibilitățile rețelei internet a fost numită „*internet banking*”. Varianta clasică a sitei „internet banking” include în sine un spectru larg de servicii bancare oferite clienților persoane fizice cu excepția operațiilor în numerar. De regulă cu ajutorul sistemului „internet banking” este posibilă închiderea și deschiderea depozitelor, de a procura și a vinde valută, a achita servicii comunale, servicii internet și GSM, transferuri în interiorul și exteriorul băncii, de a transfera fonduri de pe un cont pe altul inclusiv carduri bancare, achitarea în favoarea agenților comerciali și desigur monitorizarea tuturor operațiilor pentru orice perioadă de timp.

Spre deosebire de cel tradițional, sistemul „internet banking” virtual permite 24 din 24 de ore de a controla conturile proprii și în dependență de conjunctura pieții financiare de a lua decizii respective (închidere depozitelor, cumpărarea sau vânzarea de valută).

Deservirea bancară la distanță deasemenea poate fi efectuată prin intermediu telefonului și a programelor speciale cu ajutorul cărora calculatorul desinestător dă răspuns la întrebările clientului. Acest tip de deservire se numește „telebanc”.

Sistemul „*Telebanc*” permite clientului de a primi diferite informații și de a efectua operațiuni cu conturile proprii. Telebanc include așa subsisteme ca mesageria vocală, poșta, faximil pentru transmiterea sau primirea diferitor informații urgente. Ordinele de plată efectuate prin „telebanc” se execută în regim automat, iar informația privind modificarea soldului pe cont o transmite operatorul administrator către serverul bancar. Soldurile pe conturile clientului se calculează în baza formulelor contabile și pot fi obținute pentru orice zi operațională. Extrasele din conturi sunt formate în mod dinamic la cererea clientului ceea ce exclude procesul de rutină de formare și de păstrare a informației.

Multe bănci utilizează tehnologiile telecomunicaționale nu numai pentru prelucrarea operațiilor cu conturile clienților, dar și în alte sectoare. Aici putem menționa gajul, creditele curente și de consum. La momentul actual este normal ca sistemul de transmitere a datelor să prelucreze toate operațiunile bancare. În locul banilor cash și a altor instrumente de plată este rațional de utilizat sisteme electronice de plăți privind transfer de resurse bănești (EFT-electronic funds transfer).

Coopearrea internațională, mobilitatea populației, asigurarea activității agenților economici internaționali a scos în evidență necesitatea de transmitere a informației comerciale la nivel internațional. Multitudinea de standarde și de metode de evidență din diferite țări ale lumii necesită elaborarea protocoalelor speciale de transmitere a datelor de creare a rețelelor ce ar fi în stare să satisfacă cerințele tuturor participanților. Cea mai renumită și mai mare rețea internațională de organizații este organizația *SWIFT* (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications) oficiu central fiind în Brussel. Această organizație oferă servicii privind schimbul de mesaje între participanții la societatea bancară, membrii ai cărora sunt peste 5300 de instituții financiare amplasate în 130 de state. Rețeaua SWIFT zilnic transferă peste 2,7 mln de mesaje și transferă peste 1,5 trilioane \$ dintr-un punct în altul.

Auditul și controlul intern al operațiilor de transfer a mijloacelor bănești

Sistemul de control intern al băncii reprezintă un proces în care sunt implicate organele de conducere ale băncii și personalul acesteia, indiferent de funcția ocupată, bazat pe procedee, metode, măsuri, inclusiv restricții, relații de emiterie/autorizare/executare/raportare/control al tranzacțiilor și operațiilor, precum și pe dispozițiile organelor de conducere, în baza unei informații autentice, complete și actualizate, adoptate pentru realizarea scopurilor și obiectivelor controlului intern bancar.

O parte integrantă a controlului este **auditul intern** care este organizat și menținut de organele de conducere a băncii și poate fi abordat ca un ansamblu de acțiuni de evaluare, verificare și control al activității băncilor comerciale și al documentelor contabile elaborate de acestea în conformitate cu normele și instrucțiunile stabilite de BNM, toate fiind realizate cu scopul de a stabili o imagine cât mai reală a activității băncii.

Auditul și controlul intern bancar este deosebit de important pentru toți cei care participă direct și indirect la activitatea economico-financiară a băncii, ca de exemplu proprietarii și clienții băncii pe lângă aceasta sistemele respective au menirea să asigure buna funcționare a activității bancare, acționând astfel ca să prevină abaterile și neajunsurile să favorizeze creșterea eficienței, asigurarea integrității patrimoniului, cunoașterea modului de respectare a legislației economice, precum și stabilirea răspunderii pentru pagubele produse și pentru nerespectarea disciplinei manageriale.

Pentru a primi un venit mai mare din comisioanele de la operațiuni de transfer, specialiștii din sistemul bancar caută metode mai performante, adică instrumentele utilizate sunt înlocuite cu altele noi, mai comode, mai sigure.

La efectuarea transferurilor de surse bănești un rol important îi revine auditului și controlului intern bancar privind corectitudinea și legalitatea efectuării acestor operațiuni.

Controlul operațiunilor de transfer a mijloacelor bănești de către clienții băncii cuprinde următoarele *etape*:

- identificarea sumelor din conturile bancare cu documentele de plată și determinarea corectă a soldului;
- verificarea metodelor de reflectare în evidență a intrărilor și ieșirilor de mijloace bănești.

În timpul, verificării situației din conturile curente se atrage atenție la datele din documentele de plată și data reflectării operațiunilor în conturi.

La verificarea conturilor valutare ale clienților și a băncii, se atrage atenția la respectarea metodelor de evaluare a valutei în lei, la metoda de calculare a diferenței de curs și stipularea metodelor în politicile contabile ale băncii.

Controlul situației contului corespondent al băncii, operațiunilor efectuate prin cont, se efectuează în baza extrasului din cont de la BNM.

De asemenea o deosebită atenție se atrage la respectarea cerințelor actelor normative ale BNM referitor la efectuarea tranzacțiilor persoanelor afiliate și tranzacțiilor supuse la expuneri mari.

CONCLUZII

Reieșind din cele expuse mai sus putem trage concluzia, că un număr mare de sisteme electronice de decontări, sisteme de plăți sunt bazate pe utilizarea cardului. La sistemele electronice de plăți deasemenea se atribuie și deservirea clienței în oficiu și acasă, prin utilizarea tehnicii de calcul, diferitor sisteme de comunicare, sisteme de plăți electronice, transferuri electronice interbancare. Unele din acestea nu presupun utilizarea obligatorie a cardului ca element de bază.

Datorită implementării tehnologiilor electronice toate operațiunile treptat se automatizează. Băncilor le rămâne numai să procure aceste echipamente și programe software de a arenda canale de legătură, de a crea infrastructura, de a instrui personalul și atunci sistemele electronice ar fi implementate în marea majoritate a serviciilor bancare.

Fiecare bancă poate implementa tehnologii noi de plăți, acestea la rândul lor impun noi cerințe față de tehnologia de lucru bancară. La sigur apar probleme de ordin tehnic, psihologic, de drept, cu caracter financiar și de securitate. Pentru a soluționa aceste probleme este necesar de analizat sistemele electronice de plăți atât din punct de vedere teoretic cât și practic.

BIBLIOGRAFIE

1. Regulamentului cu privire la Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare. În: Monitorul Oficial al RM nr 039 din 10.03.2006
2. Basno C., Dardac N. Sisteme de plăți, compensări și decontări. București, 2003
3. Dedu V. Gestiunea bancară. București, 1999